

Overheid, heb oog voor de grote groep ouderen in de samenleving

Ouderen zijn niet tevreden over de landelijke overheid. Ze verwachten op een aantal terreinen meer inzet en de informatievoorziening laat flink te wensen over. Dat blijkt uit de tweede editie van de Nationale Seniorenbarometer, die eind 2009 en begin 2010 is afgenomen. Ruim 2.000 ouderen in de leeftijd van 55 tot 95 jaar geven daarin aan hoe zij in het leven staan en hoe zij denken over verschillende actuele onderwerpen.

De cijfers liegen er niet om:

- 56% van de ouderen geeft aan zich niet vertegenwoordigd te voelen door de overheid.
- 44% van de ouderen is van mening dat de overheid geen eerlijke informatie verstrekt en 48% denkt dat de overheid hen niet volledig informeert.
- Het totale rapportcijfer dat ouderen de regering geven voor haar beleid is een 5.4.

Dat zelfs de van oudsher meest gezagsgetrouwe bevolkingsgroep niet alleen het beleid van de overheid bekritiseert, maar zelfs de betrouwbaarheid van de informatie vanuit de overheid in twijfel trekt, geeft te denken. Het is een duidelijk teken dat de overheid ouderen meer moet betrekken bij het ontwikkelen van beleid en dat zij haar beleid beter moet communiceren naar de oudere bevolkingsgroep.

De overheid heeft steeds meer problemen in de relatie met de burgers. Dat dit ook geldt voor de ouderen is een heel zorgelijke ontwikkeling. Ouderen geven aan dat de regering slagvaardiger moet opereren, meer rekening moet houden met de belangen van de bevolking en meer moet doen aan het bestrijden van criminaliteit, aan integratie- en immigratiebeleid, openbare veiligheid en de relatie burger-overheid. Specifiek met betrekking tot de vergrijzing moet het regeringsbeleid zich richten op het bevorderen van meer personeel in de zorg, goed openbaar vervoer, het versterken van de thuiszorg, het verbeteren van de kwaliteit van de gezondheidszorg en het investeren in een prettige en veilige woonomgeving.

Wat ouderen belangrijk vinden heeft niet alleen betrekking op wat hen zelf direct aangaat. Ze hechten ook aan het handhaven van rechtvaardigheid in de samenleving, zo blijkt uit hun opvattingen over het bestrijden van topinkomens en het verbeteren van normen en waarden.

Opvallend is dat de debatten in het kader van de verkiezingen vooral gingen over de gevolgen van de economische crisis en de hypotheekrenteaftrek. Dat zijn nu juist zaken waar de ouderen zich niet druk over maken. De politici hebben in de aanloop naar de verkiezingen een grote kans laten liggen om in te zetten op thema's die voor ouderen van belang zijn.

De kern van het probleem van de overheid is dat eenzijdige overheidscommunicatie (de overheid communiceert alleen naar de burgers toe) tegenwoordig niet meer werkt. Vroeger vertelde de overheid de burgers wat ze moesten doen. Dat was de communicatie die voldeed. Reacties van burgers werden gewoon genegeerd. Maar we leven nu in een tijd waarin burgers steeds meer mogelijkheden krijgen om aandacht te vragen voor hun eigen problemen en met eigen oplossingen komen. Burgers willen in gesprek met de overheid. Maar de overheid kan dit nog niet aan.

Een overheid die niet weet wat ouderen belangrijk vinden en aan wat voor oplossingen zij behoefte hebben kan nooit optimaal functioneren.

Wil de overheid geloofwaardig blijven dan zal ze meer mogelijkheden moeten bieden voor tweezijdige communicatie en zich flexibeler moeten opstellen. Daarbij zijn drie zaken cruciaal.

- Ten eerste moet de overheid weten wat er bij de burgers leeft.
- Ten tweede moeten burgers meer bij beleidsontwikkeling worden betrokken,
- En ten derde moet er flexibiliteit zijn om bureaucratische regels aan te passen.

De resultaten van de Nationale Seniorenbarometer laten zien wat ouderen belangrijk vinden. In de provincie Noord-Brabant heeft een spraakmakend project als *Is uw gemeente Ouderenproof* laten zien hoe goed ouderen in staat zijn om beleid mede te ontwikkelen. Daarbij is ook naar voren gekomen dat het volgen van de intenties van beleid belangrijker is dan het vasthouden aan bureaucratische regels.

De uitdaging voor de overheid is om meer in gesprek te gaan met de burgers. Dat is hard nodig, zeker voor de groeiende groep ouderen.

De volledige resultaten van de Nationale Senioren Barometer 2009 zijn te vinden op www.seniorenbarometer.nl of de website van de Stichting Bijzondere Leerstoel Ouderenbeleid Brabant, www.stichtingblob.nl.

Prof. dr. R. Schalk, hoogleraar ouderenbeleid Universiteit van Tilburg,
Janneke van Nispen, student-assistent